



**Deputat în Parlamentul
Republicii Moldova**

**Doamnei Olesia STAMATE,
Președintele Comisiei juridice, numiri și imunități**

AMENDAMENT

**la proiectul de lege pentru modificarea art.75 din Legea nr. 68/2016 cu
privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar
(nr.8 din 19.01.2022)**

În conformitate cu prevederile art. 65 din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr.797-XIII din 2 aprilie 1996, prezint următorul amendament:

”Art. 75 din Legea nr. 68/2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar (publicată în Monitorul oficial al Republicii Moldova, nr.157-162/316 din 10.06.2016), se completează cu alin.(5¹) cu următorul cuprins:

(5¹) Costurile expertizelor judiciare efectuate în scopul instituirii unei măsuri de ocrotire, sunt suportate din bugetul de stat.”

Motivare:

1) Actuala normă prevăzută la art. 75 alin. (5) din Legea nr. 68/2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar are următorul conținut: *Plata pentru expertizele judiciare în cauzele civile se face anticipat de către partea care a solicitat expertiza, fapt menționat în actul de dispunere a expertizei judiciare.* Această normă prevede modul de plată pentru toate tipurile de expertize judiciare efectuate în cauzele civile. Modificarea propusă de autor la alin.(5) al art. 75 din Legea nr.68/2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar, prin reglementarea modului de plată a unui singur tip de expertiză (psihiatrică) ar aduce o neclaritate față de modul de plată pentru celelalte tipuri de expertiză. În această ordine de idei, urmează a fi introdus un alineat nou (5¹) care să prevadă excepția de la prevederile generale. Totodată potrivit art.63 alin.(2) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, modificările aduse actului normativ trebuie să se integreze armonios în actul respectiv, **asigurându-se unitatea de stil și de terminologie**, precum și succesiunea firească a elementelor structurale. E de menționat că art.75 alin.(6) din Legea nr.68/2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar,

prevede deja cazuri când expertiza judiciară este finanțată din bugetul de stat.

În această ordine de idei, pentru a respecta prevederile Legii 100/2017 cu privire la actele normative propun redactarea textului normei amendate în redacția propusă.

Textul propus de autor:

”(5) În cauzele civile, cheltuielile pentru efectuarea expertizei judiciare sau extrajudiciare în scopul instituirii măsurii de ocrotire sunt finanțate din contul bugetului de stat”.

Text similar existent în legea propusă spre modificare:

”(6) Costurile expertizelor judiciare efectuate la solicitarea Agentului Governamental sau a Avocatului Poporului sînt suportate din bugetul de stat.”

Text propus prin amendament:

(5¹) Costurile expertizelor judiciare efectuate în scopul instituirii unei măsuri de ocrotire, sunt suportate din bugetul de stat.”

2) Referitor la excluderea expertizelor extrajudiciare din textul normei aduc următoarele argumente:

După cum a menționat și deputatul CARP Lilian în ședința plenului din 17.03.2022 trebuie de gândit la un mecanism de creștere a numărului de experți sau înlăturarea suprasolicitării expertizelor psihiatrice. În virtutea gratuității propuse, expertiza extrajudiciară psihiatrică va putea fi solicitată de oricine sub pretextul instituirii unor măsuri de ocrotire judiciară, important fiind scopul nu și rezultatul.

Totodată nu este clar

I. Cum vor fi compensate costurile instituțiilor publice de expertiză judiciară sau experților judiciari în cazul în care rezultatul raportului de expertiză extrajudiciară nu va permite instituirea asupra persoanei supuse expertizei careva măsuri de protecție?

II. Cum se va achita în cazul solicitării repetate a expertizei extrajudiciare psihiatrice dacă din varii motive cererea de instituire a măsurii de ocrotire judiciare a fost depusă în instanță mai târziu de 2 luni de la eliberarea raportului de expertiză?

III. Cum se va achita expertiza extrajudiciară în cazul în care a fost solicitată de persoana împuternicită iar persoana vizată va refuza să fie examinată? (*potrivit art.14² alin.(2) din Legea nr. 1402/1997 privind sănătatea mentală, persoana vizată nu poate fi supusă forțat examinării psihiatrice, decât în condițiile Codului de procedură civilă.*)

În vederea utilizării raționale a banilor publici care urmează a fi alocați pentru efectuarea expertizelor în scopul instituirii măsurilor de ocrotire și

excluderea solicitării cu rea voință a acestor expertize urmează a fi acoperite din bugetul de stat doar expertizele judiciare or art. 303 alin.(2) Codul de procedură civilă prevede: dacă se constată că petiționarul a depus cu rea-credință cererea de pornire a procesului privind măsura de ocrotire, instanța îl va obliga la plata tuturor cheltuielilor de judecată și la reparația prejudiciului cauzat. Acest lucru însă nu este valabil și pentru expertiza extrajudiciară.

Actualmente obligativitatea efectuării expertizelor extrajudiciare psihiatrice în scopul instituirii unei măsuri de ocrotire este prevăzută de articolul 307 alin.(2) Cod de procedură civilă al RM nr.225/2003 care prevede că la cererea de instituire a măsurii de ocrotire judiciare se va anexa raportul de expertiză extrajudiciară psihiatrică a persoanei în privința căreia se solicită instituirea măsurii de ocrotire, eliberat cu cel mult 2 luni înainte de data depunerii cererii. Această normă în practică este aplicată de instanțele de judecată ca o condiție obligatorie pentru a primi cauzele spre judecare, în cazul lipsei acestui raport de expertiză cererile de instituire a măsurii de ocrotire judiciare sunt restituite fără examinare.

(Deciziile curții de Apel Chișinău din 18 ianuarie 2021 dosar nr. 2-20118513-02-2r-19112020; din 04 mai 2021 dosar nr. 2-20156826-02-2r-09032021; din 09 martie 2020 dosar nr. 2-19184859-02-2r-03022020; 20 decembrie 2018 dosar nr. 02-2r-21937-25102018)

Modul de efectuare a expertizelor extrajudiciare psihiatrice este prevăzut de art.14¹ și art.14² din Legea nr. 1402/1997 privind sănătatea mentală. Totodată potrivit art.14² alin. (5) Persoana vizată nu poate fi supusă forțat examinării psihiatrice, decât în condițiile Codului de procedură civilă.

Astfel observăm că în cazul în care persoana vizată, asupra căreia ar urma să fie instituită măsuri de protecție, refuză să fie examinată în cadrul expertizei psihiatrice pentru a obține un raport de expertiză poate fi supusă forțat examinării psihiatrice doar în condițiile art.304 alin.(2) cod de procedură civilă însă fără raportul de expertiză cererea de instituire a unei măsuri de protecție va fi restituită. (a se vedea decizia Curții de Apel Chișinău din 04 mai 2021 dosar nr. 2-20156826-02-2r-09032021).

Totodată e de menționat că art.304 alin.(1) Cod de procedură civilă prevede că instanța de judecată, din oficiu sau la cererea participanților, în pregătirea cauzei către dezbateri judiciare, poate ordona efectuarea expertizei psihiatrice a persoanei fizice. Astfel prezentarea raportului de expertiză extrajudiciară psihiatrică ca condiție obligatorie la cererea de instituire a măsurii de ocrotire judiciare nu este rațională pe deplin, creând motive formale de îngrădire a accesul liber la justiție prevăzut de art.6 §(1) al Convenției Europene a Drepturilor Omului.

Potrivit art.32 alin.(1) Codul civil al RM nr. 1107/2002 (1) În condițiile prezentului cod, în privința persoanei fizice care, în urma unei boli

mentale ori a unei deficiențe fizice, mintale sau psihologice, nu poate, în mod deplin, conștientiza acțiunile sale ori exprima voința poate fi instituită, prin hotărâre judecătorească, măsura de ocrotire judiciară sub forma curatelei, a ocrotirii provizorii sau a tutelei.

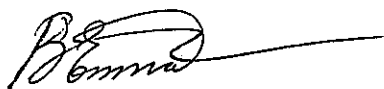
Astfel expertiza extrajudiciară psihiatrică nu ar fi necesară când cauza instituirii măsurii de ocrotire ar fi deficiența fizică însă aceasta este imperativ solicitată prin prisma art. 307 alin. (2) Cod procedură civilă. (a se vedea decizia Curții de apel Chișinău din 18 ianuarie 2021 dosar 2-20118513-02-2r-19112020)

În această ordine de idei întru îmbunătățirea sistemul de ocrotire judiciară prin furnizarea gratuită a expertizei judiciare persoanelor care suferă de boli psihice grave și reducerea impedimentelor la accesul liber la justiție în vederea instituirii măsurilor de ocrotire, urmează a fi modificat alin.(2) art. 307 Cod de procedură civilă al RM nr.225/2003, după cum urmează:

(2) La cerere se va anexa raportul de expertiză extrajudiciară psihiatrică a persoanei în privința căreia se solicită instituirea măsurii de ocrotire, eliberat cu cel mult 2 luni înainte de data depunerii cererii. Lipsa raportului de expertiză extrajudiciară psihiatrică nu este temei pentru a nu da curs sau a restitui cererea de instituire a măsurii de ocrotire judiciare.

Astfel, cetățenii nu vor fi obligați să efectueze expertize extrajudiciare psihiatrice pentru înaintarea cererii de instituire a măsurii de ocrotire judiciară, iar expertiza extrajudiciară fiind în continuare achitată de solicitant în cazul când are posibilitate și vrea să o achite.

În așa mod nu se vor face suprasolicitări de expertize psihiatrice gratuite or vor fi dispuse prin încheierile instanțelor de judecată.



Deputat în Parlament
Efimia BANDALAC